CZĘŚĆ V. № 26. ROK. 3 (1832.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się w Redakcyi zapisując: do Redakcyi Tygodnika w Petersburgu, w Gazetnej Expedycyi Petersburskiego Pocztamtu, i we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* na prowincyją s pocztą, a w Stolicy z noszeniem do mieszkań 50 rub. as. *Półroczna* 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina, *Roczna* 45 r. as. *Półroczna* 25 rub. as.

Wtorek, 5 Kwietnia.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 4 Kwietnia.

Przez roskaz dzienny Cesarski mianowani: 28 *Marca*, zostający przy naczelniku 1*ej* dyw. huzarów Jen.-maj. *Parfucki*, dowódzcą 2*ej* bryg. 1*ej* dyw. ułanów;—31 t. m. dowódzca pułku konnych strzelców gwardyi Jen.-major baron *Offenberg*, dowódzcą 1*ej* bryg. 2*ej* dyw. lekkiej jazdy gwardyi, z zachowaniem dawnych obowiąsków; zostający w armii Jen.-major *Martynow* 2, dowódzcą twierdzy Kamieńca Podolskiego.

— Przez Reskrypta Cesarskie mianowani kawalerami orderów: 12 *Marca*: Ś. Włodzimierza 2 klassy, w nagrodę gorliwej służby i zasług okazanych w dyecezyi Wołyńsko-Żytomiérskiej w czasie byłych tam rozruchów, Niżegorodzki i Arzamasski Biskup *Ambroży*; w nagrodę gorliwej służby i zasług okazanych w czasie zostawania członkami tymczasowego rządu Królestwa Polskiego: 10 t. m. Orła Białego, Jenerałowie-porucznicy *Rautenstrauch* i *Kossecki;* — i 26*go*, S. Anny 1 kl. Jen.-major hr. *Strogonow* 2.

— Przez Ukazy Cesarskie do kapituły Rossyjskich Cesarskich i Królewskich orderów, za doświadczoną wierność i poświęcenie ku prawemu rządowi, okazane w czasie działania wojsk rossyjskich przeciw polskim rokoszanom, mianowani kawalerami: 17 *Marca*, Ś. Stanisława 3 kl. komissarz Mławskiego obwodu *Bieńkowski;* zostający w obowiąsku sekretarza przy wojennym naczelniku wojew. Lubelskiego naczelnik wydziału dóbr skarbowych Komissyi tegoż województwa *Korycki;* Komissarz Administracyjny tejże komissyi Antoni *Załęski*, i dywizyjny lekarz byłych wojsk polskich, Doktor medycyny i chirurgii Jan *Brzeński;*—tegoż orderu 4 kl. Jeneralny Leśniczy Lubelskiego wojew. Adolf *Bieńkowski;* sprawujący obowiąski prezesa Komissyi tegoż województwa *Zarembski* i Komissarz Kaliskiego obwodu *Szmidecki*. (*R. I.*)

Ukazy N. Pana *dane i objawione Rządz. Senatowi.*— 15 *Mar.* «Prawo postępowania do klass osmej i piątej, zostawione urzędnikom ministerstwa wojny i siły morskiej, Roskazujemy rosciągnąć zarówno i na urzędników mających klassy, a służących przy Wojenno-naukowych zakładach.»—18 *Mar.* Rz. R. St. były Dyrektor Kancellaryi Ministra Siły Morskiej *Charytonowski*, s powodu słabości zdrowia otrzymuje zupełne uwolnienie od służby. — Dyrektor Handlowego Banku Państwa R. St. *Hippius* mianowany Rządcą Odeskiego tegoż banku kantoru, na miejscu R. St. *Schmidta*, który stosownie do własnej chęci przechodzi na Dyrektora handlowego banku. — 23 *Marca.* «Głównodowodzącemu czynną armiją Jenerałowi Feldmarszałkowi xięciu Warszawskiemu, hrabi *Paskiewiczowi-Erywańskiemu*, Najłaskawiej Roskazujemy aby był Namiestnikiem Naszym w Królestwie Polskiém, i s tego urzędu Prezydentem Rady Administracyjnej tego Królestwa, na zasadzie 22 art. Statutu, nadanego mu w d. 14 Lutego bieżącego roku.»—25 *Mar.* Niebędący w obowiąsku Rad. Dworu *Andrejew* mianowany Prezydentem Izby Kryminalnej Wileńskiej.—Urzędnik do szczególnych poleceń przy Kijowskim Cywilnym gubernatorze Rad. hon. *Danilewski* mianowany Assesorem Kollegialnym. — 17 *Mar.* Pierwszy Sekretarz poselstwa Rossyjskiego w Konstantynopolu, Kamerjunker, R. Dwor. Michał *Wołkow*, mianowany Szambelanem Cesarskiego Dworu.—18 *Mar.* Byłego Dworu Polskiego Szambelan Józef *Tymowski* zostaje przyłączony do Dworu Cesarsko-Rossyjskiego w tymże stopniu s policzeniem mu służby od dnia kiedy został Szambelanem Polskiego Dworu.—19 *Mar.* Przyłączony do Kancellaryi Ministra Spraw Wewnętrznych w liczbie szlachty ustanowionej na mocy Ogólnego Urządzenia Ministerstw, hr. Leon *Łubieński*, otrzymuje stopień 14*ej* klassy. 22 *Mar.* Urzędnicy Tymczasowego Rządu Królestwa Polskiego Kolleg. Ass. *Tichy* i Koll. regestrator *Karpow*, otrzymują stopnie, pierwszy Radcy Dworu, drugi Sekretarza gubernialnego.

Ukazy Rządz. Senatu. 1) 24 *Marca* (1 Dep.) Z ogłoszeniem woli N. Pana iż synowie kapłanów i diakonów obrządku Grecko-Unickiego, którzy s powodu, iż do 1829 niebyło nowo-urządzonych Eparchialnych Seminariów, uczyli się w będących dla świeckiej młodzi Gymnazyach

lub szkołach powiatowych (równych gimnaziom co do stopnia wykładu nauk), i złożą właściwe o swojej nauce świadectwa, mogą być przyjmowani do wojskowej służby s prawami, jakie dla wolno wstępujących są zawarowane. — 2) 24 *Mar.* (Z ogóln. Zgrom. 3ch 1szych Dep.) Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Pana na d. 19 Stycz. b. r. zdania Rady Państwa o tém «1) iż wszyscy cudzoziemcy, którzy po odbytym examinie z nauki, uznani będą za godnych stopni lekarzy i aptekarzy i oświadczą chęć postąpienia na miejsca etatowe, mogą być przyjmowani do rzeczywistej służby, byle wykonali na wierność w niej przysięgę. 2) Moc tego postanowienia rosciągnąć i do należącego do wiedzy Botanicznego ogrodu aptekarza Hanwinkela.» — 3) 28 *Mar.* (1 Dep.) O założeniu Towarzystwa Leśnego. (Damy wiadomość w przyszłym Numerze). — 4) 28 *Mar.* (1 Dep.) «Wedle Ukazu J. C. M. Rządzący Senat, słuchał: *naprzód* doniesienia Ministra Skarbu, jako Rządzący Senat, przesłał mu przy ukazie kopiją pisma P. Sprawującego obowiązek Noworossyjskiego i Bessarabskiego Jen-Gubernatora do P. byłego Rządcy Ministerstwa Sprawiedliwości o uproszeniu rozwiązania u N. Pana, jak należy postępować w zaspokojeniu długów prywatnych s konfiskowanych dóbr Polskich buntowników, i zwrotu kopii wspomnionego pisma. S kopii tej okazuje się, iż s powodu skonfiskowania nieruchomego majątku w Odessie buntowników Podolskich obywateli Alexandra i Izydora Sobańskich, wierzyciele ich weszli s prośbami do P. Sprawującego obowiązek Noworossyjskiego i Bessarabskiego Jener.-gubernatora o uczynieniu im prawnego zadośćuczynienia; hr. Pahlen upatrując trudność w tej rzeczy, doniosł o tem Zarządzającemu Ministerstwem Sprawiedliwości w celu uproszenia u N. Pana rozwiązania, i sądził ze swej strony, iż wierzyciel osoby której majątek za udział w buncie na skarb został wzięty, winien swoję pretensiją okazać w powiatowym sądzie okręgu gdzie leży majątek dłużnika, i jeśli prokuror gubernijalny, uzna wyrok sądu za dobry, proszącemu ma się dawać kopija dla poszukiwania w Ministerstwie Skarbu, pod którego wiedzę przechodzą zabrane majątki, odpowiednego podług prawa zadośćuczynienia; jeżeli zaś prokuror gubernijalny nie zgodzi się z wyrokiem sądu powiatowego, sprawa ma przechodzić pod rospatrzenie wyższej instancii i dalej do Rządzącego Senatu. Ze spraw Ministerstwa Skarbu okazuje się: 1*od.* majątek Podolskiego obywatela Odesskiego kupca 1*ej* giełdy Alexandra Sobańskiego, złożony z dwóch domów, dwóch magazynów, dwóch okrętów, win, sprzętów i rozmaitej ruchomości w Odessie, s powodu udziału jego w buncie, podpadł aresztowi i przechodzi pod wiedzę Chersońskiej Izby Skarbowej. 2*re*) Przy objęciu tego majątku, jak widać z doniesienia tej Izby 23 zeszłego Sierpnia, okazało się, iż zarządzał nim Odeski kupiec Ryszard Kartazzi, z mocy pełnomocnictwa Alexandra Sobańskiego, danego 31 Grud. 1820 r. i poświadczonego w d. 2 Stycz. 1831 r., azatem po ukazie Monarszym 21 Grud. 1830 r., którym nakazano wszystkie po wybuchłym w Królestwie Polskiem buncie, sprawione akty o majątkach osob w buncie udział mających, poczytać za nieważne; i że wspomniony kupiec Kartazzi, z mocy tego nieprawego pełnomocnictwa przeszłego Kwietnia, kiedy już w Odessie wiadomo było, iż wspomniony Sobański w Olgopolskim powiecie stał się dowodzcą buntowniczego oddziału, wypuścił bratu swemu, tamecznemu kupcowi Fryderykowi Kartazzi Sobańskiego dom i magazyny na 3 lata za 45 tys. rub., zastawił okręt za 20 tys. rub., przedał różnego wina na 7600 r. i sprzętów na 10 tys. rub., i wziął w ogóle pieniędzmi 82,600 r., a osobno przedał Radcy hon. Rizo wina za 3,013 r. 3*cie*) P. Sprawujący obowiązek Noworossyjskiego i Bessarabskiego Jenerał-gubernatora, mając na względzie iż wspomniony Fryderyk Kartazzi objawił pretensiją do pewnej części majątku Alexandra Sabańskiego, zalecił pełniącemu obowiązek Odeskiego Rządcy, aby on pretensiją Fryderyka Kartazzi do majątku Sobańskiego i samo prawo Ryszarda Kartazzi zostawił sądowemu rospoznaniu i wyrokowi Odeskiego miejskiego magistratu; w skutek czego on, P. Minister Skarbu, prosił hr. Pahlena, aby ponowił komu potrzeba zalecenie o co rychlejszém ukończeniu tej sprawy. — 1) Prawo w tym względzie mówi: Ukaz Rządz. Senatu 22 Lut. 1798 r. na przełożenie byłego Rządcy gubernij Mińskiej, Wołyńskiej i Podolskiej Jener. piechoty Bekleszowa przepisał następujący porządek, podług którego, każdy mający pretensiją do zabranego na skarb majątku, ma jej dochodzić: «Każdy mający pretensiją do zabranego, lub z innej przyczyny skarbowi przynależnego majątku, prózbę, objaśniającą istotę pretensii tudzież dowody właścicielstwa poszukiwanej rzeczy podaje naprzód do Izby Skarbowej, do której z mocy 118 art. Ustawy Monarszej o gubernijach, wszelkie prawa skarbowe i sprawy należą. Izba, gdy po rospatrzeniu uzna, iż sprawa ta, bez zupełnego podług ustaw rozbioru w Sądach, przez nię samę rozstrzygnioną być nie może, zebrawszy jakie do uchowania skarbowego prawa posługiwać mogą dokumenta, odeszle je wraz s prośbą poszukującego, na mocy tegoż 118 art. pod rozbior i wyrok powiatowego sądu, w którego juryzdykcii leży majątek dotknięty pretensiją poszukującego, dając i jemu znać o tém. Sąd powiatowy, otrzymawszy to wszystko, winien porządkiem prawidłami przepisanym, niewymagając od żadnej strony pozwów, przystąpić do rospatrzenia takowej sprawy, a potém stanowi podług prawa wyrok, dostatecznie ochraniając ze swojej strony całość skarbowego prawa, żądając przed wyrokiem, w razie, gdyby czego jeszcze było potrzeba, dla lepszego uchowania dokładności w toczącej się sprawie, wprost od Izby skarbowej i od Aktora: objaśnień: po wyroku zaś, nie przywodząc go bynajmniej do wykonania, całą sprawę ze swojém ostatecznem postanowieniem przesyła do Cywilnego głównego sądu, który podobnież rospatrzywszy i zebrawszy cały bieg sprawy, sporządza z niego krótki lecz dostateczny wyciąg, i podług brzmienia 405 art. 7 oddz. Ustawy Monarszej o gubernijach, przesyła po opinią do Gubernijalnego prokurora, a po jej wysłuchaniu, zgodnie z okolicznościami sprawy i z ustawami stanowi swój wyrok, którego kopiją zaraz, podług ukazów 1781 i 1784 r. udziela Izbie skarbowej, aby ta swoje dała zdanie i przesłała Głównemu Rządcy gubernii.» 2) W potwierdzonych przez N. Pana 17 Lip. 1831 r. prawidłach dla Komissij Gubernijalnych i Izb Skarbowych o sekwestrze i konfiskacie majątków buntowników powiedziano w Rozdz. II, § 23: wszelkie prawnie na majątkach oparte pretensije, powinny zostać nietknięte, jeżeli osoby, mające te prawa, nie należą do liczby tych których dobra mają pójść na skarb. Jeżeli na sekwestrowane majątki są już położone aresztа, s powodu prywatnych poszukiwań, o tém uwiadamiać Ministra Skarbu. § 24. Jeżeli ustanowione Urzędy doniosą Izbie Skarbowej o zajawionych od osób, o bunt nie obwinianych, do

tych czyje majątki sekwestrowi podpadają, takich wierzytelnych pretensijach, które prawnie na dobrach nie są oparte, należy je wciągać w oddzielną xięgę do dalszych Rządu rosporządzeń, uwiadamiając zarazem Ministra Skarbu. Ukazującym takie pretensije objawiać, że skarb nie przyjmie na siebie wypłaty, jeśli długi cenę majątku przewyższaią. § 23. W powiatowych kassach utrzymywać osobne rzetelne rachunki: a) dochodów każdego sekwestrowanego majątku; b) wypłat należnych Bankom i innym miejscom, procentow od summ zastawnych, i od innych na majątku opartych prawnych zobowiązań, tudzież wydatków na utrzymanie i zarząd dóbr, równie trzymać rachunek szczególnych wydatków skarbu na gubernijalne komissyje, Izby Skarbowe i t. d., gdyż wszystkie te wydatki powinny być zwrócone na tych dóbr rachunek. Pozostałość od tych wszystkich wydatków, jako czysty dochód, ma iść do Izby powszechnej Opieki, dla pomnożenia procentów. Wejrzawszy w to wszystko, Minister Skarbu uznaje, iż pytanie, jak wierzyciele mają dochodzić swoich pretensij do majątków buntowników aresztowi i konfiskacie uległych jasno się rozwiązuje przez powyższe prawa, a przeto sądzi, iż w teraźniejszym przypadku pozostaje tylko zalecić komu wypada pilne tych praw wykonanie; o czém donosząc Rządzącemu Senatowi, zwrócił wspomnioną kopiją pisma hr. Pahlena do Zarządzającego Ministerstwem Sprawiedliwości; i *powtóre* Rządząc. Senat słuchał powziętych objaśnień. Postanowiono: gdy ukaz Rządząc. Senatu 22 Lutego 1798 r. wyświeca porządek biegu spraw o zajawianych pretensijach do sekwestrowanych i konfiskowanych majątków; a w potwierdzonych przez N. Pana 17 Lipca 1831 r. prawidłach dla komissij gubernijalnych i Izb Skarbowych o sekwestrze i konfiskacie majątków buntowników, wyraźnie postanowiono, jakie zobowiązania oparte na wspomnionych majątkach nietkniętemi zostawać powinny; przeto w rozwiązanie zapytania P. Sprawującego obowiązek Noworossyjskiego Jenerał-Gubernatora, jak postępować co do zaspokojenia długów prywatnych z majątków Polskich buntowników, zalecić tak jemu, jako i innym miejscowym władzom w przyłączonych od Polski gubernijach, iż w obecnym przypadku należy trzymać się powyższych ustaw; same zaś pretensije jawić w tych sądach powiatowych, gdzie się znajdują majątki dłużników, co do ostatecznego biegu tych spraw trzymając się porządku wskazanego w ukazie 19 Sierpnia 1799 r. Co się zaś tycze odkrywających się s przedstawienia Ministra Skarbu nieprawnych czynności kupca Odeskiego Ryszarda Kartazzi, który korzystając s pełnomocnictwa danego mu już w 1831 r. przez buntownika obywatela Podolskiej gubernii Sobańskiego przystąpił do rozrządenia jego majątkiem, i przez wynajęcie domów Sobańskiego i przedaż innej jego własności wziął przeszło 85 tys. rubli, zalecić Rządcy Odessy aby uczynił rozrządzenie względem niezwłocznego rospatrzenia tego postępku Kartazzego we właściwym sądzie podług prawa, tudzież względem położenia tym czasem aresztu na jego majątek, stosownie do pomienionej summy. O czem posłać ukazy.»—5) 29 *Mar.* (1 Dep.) o zaleceniu Izbom kryminalnym iż włościanie skarbowi i domu panującego, tudzież słudzy kościelni od grzywien za samowolne wyrąbanie i przedaż lasu, nie mogą być oswobodzani na mocy Manifestu 26 Sierpnia 1826 r. — 6) 29 *Mar.* (1 Dep.) O tem iż dzierżawcy przedaży trunkowej w gubernijach Wielkorossyjskich mogą przykładać pieczęci do piwnych browarów, oprócz tych na których wywar nie jest ograniczony. *(G. S.)*

— Tymczasowa Komissyja Kontroli wydziału prowianckiego ogłasza, iż ukończyła rachunki likwidacyjne pow. Prużańskiego gub. Grodzieńskiej, za brane w latach 1812, 1813 i 1814 za kwitami produkta, i przyznała wszystkiego obywatelom tamecznym należności 15,127 r. 62¼ k. srebrem, i 46 r. 10¾ k. assygnacijami. O wydaniu takowej summy komu należy, Kontroler Państwa przesłał już do P. Ministra Skarbu odezwę w d. 20 z. m. Marca.

— Do Petersburga przybyli: 29 *Marca*, z Moskwy, mistrz Dworu hr. *Mussin-Puszkin.* Wyjechali: 28*go*, do Narwy, dowódzca Wołyńskiego pułku gwardyi Jen.-major *Owander;*—30*go*, do Berlina, mianowany ministrem pełnomocnym przy dworze tamecznym R. Rad. Tajny *Rebeaupierre;* do Nowogrodu, tameczny cywilny gubernator *Denfer;* do Grodna, wyznaczony do tamecznej Izby skarbowej dla szczególnych poruczeń 6*ej* kl. *Dawydow.* *(G. P.)*

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 30 *Marca.* Bil o reformie przyjęty został w izbie niższej nie 24, lecz 23 b. m. pośród żywych oklasków strony ministerijalnej, a daremnych zabiegów oppozycyi, która napróżno domagała się niektórych przynajmniej odmian. Cała izba nader wesołej była myśli, i mowie pułkownika Sibthorps, którą popierał jedną z wnoszonych przez się odmian, towarzyszyły nieustanne śmiechy, okrzyki i tupania nogami. Wielu nawet członków posunęło wesołość do tego stopnia iż podrzeźniali krzykliwe «słuchajcie» mowcy, naśladując miauczenie kota i pisk sowy; pułkownik jednak, nie podupadł na duchu, i uroczyście oświadczył nadzieję, iż izba parów i teraz *przebrzydły bil* odrzuci. Poprawę jednak pułkownika Sibthorps odrzucono większością 169 głosów przeciw 27, i po podobnémże odrzuceniu jeszcze dwóch innych, nadano przyjętemu bilowi nazwisko: *bilu o ulepszeniu reprezentacyi narodowej Anglii i xstwie Wallii.*— Na drugie odczytanie bilu o reformie w Szkocyi wyznaczono 2 Kwietnia.

— W Izbie parów 27 t. m. zgromadzenie nader było liczném, i obecną nadto była znaczna liczba członków izby niższej. Po ukazaniu się lordów J. Russel i Althorp, którym przedstawienie przyjętego bilu o reformie izbie parów poruczono, lord Kanclerz przyjął go, i następnie tenże, na wniosek lorda Grey został po raz pierwszy odczytany. Po wniesieniu przez tegoż lorda, ażeby na powtórne odczytanie bilu wyznaczono 5 Kwietnia, hr. Harrowby oparł się temu, przywodząc, iż bil teraźniejszy nie jest już tym samym który przedstawiany był izbie w roku zeszłym, i że dla tego właśnie niemasz potrzeby działać s pośpiechem. Po dwóch jeszcze mowach lorda Wharncliffe i biskupa Londyńskiego za powtórném odczytaniem i xcia Wellington przeciwko temu, roskazano wydrukować bil, i na drugie jego odczytanie wyznaczono 5 Kwietnia, który na posiedzeniu 30 b. m. zamieniono na d. 9 tegoż miesiąca.

— Hrabia Orłow przybył tu 27 b. m. wieczorem, i nazajutrz przedstawiony był Królowi.

— *Courrier* ogłasza, iż ratyfikacyja traktatu konferencyi Londyńskiej, podpisana przez Cesarza Austryjackiego w d. 14 b. m. otrzymaną tu została 29 t. m.

— Do 29 b. m. zachorowało tu na cholerę 1,729, umarło 915. Ogółem zaś, w Anglii i Szkocyi zachorow. 8,815, umarło 3,220.

— Podług wiadomości z Lima z d. 29 Listop. z. r., 9 t. m. gwałtowne trzęsienie ziemi zburzyło miasto Arica, i obaliło nawet ściany wielu domów w mieście Tama odległym o 14 godzin drogi. Całe Arica przedstawia teraz tylko stos gruzów.

— Piszą z Jamaiki z d. 4 Lutego, iż murzyni skupiają się w znacznej liczbie po górach, i że powstanie zdaje się szerzyć po całej wyspie. P. Watts, konsul Angielski przybył już do Kingstown.—2 oddziały 22 i 84*go* pułku otrzymały roskaz odjechania s Plymouth na wsparcie wojsk znajdujących się w Jamaice. Okręt wyznaczony na ich przewiezienie, zabierze też po drodze z wysp Bermudzkich 37*y* pułk.

Paryż 29 Marca. W izbie deputowanych 26 b. m. przyjęto większością 212 głosów przeciw 33 prawo, upoważniające Króla do wydawania zezwoleń na małżeństwa między bracią a siostrami stryjecznemi, między stryjem a synowicą, tudzież ciotką a siostrzeńcami.—Wrócono potém do rospraw o budżecie, i na wydatki ministerstwa marynarki uchwalono 65,000,000 fr. Przy tej okoliczności, minister marynarki, odpowiadając P. Roger, miał długą mowę s której przytoczymy tu w treści niektóre wyjątki.

Całe systema marynarki, polega na doskonałym stosunku wchodzących do jej składu ludzi i części materijalnych, i ścisłem ich połączeniu. — W marynarce naszej, mamy wszystkiego ludzi 97,000; odtrąciwszy 15—17,000 rzemieslników i starszych od lat 60, pozostaje około 60,000 marynarzy rozmaitego rodzaju, ile właśnie potrzeba do zupełnego uzbrojenia floty. — Chwalono systema amerykanów. Ameryka wyszła wprawdzie pomyślnie z zapasów z Angliją: lecz i my niebyliśmy w nich obcemi; 68 okrętów francuskich stawiło czoło większej części flott angielskich; łatwo więc było amerykańskim fregatom otrzymywać niekiedy korzyści nad fregatami angielskiemi które przeciw nim wysyłano, co jednak nieprzeszkodziło anglikom spalić jeden z ich portów.—W latach 1812, 1813 i 1814 wydatki amerykanów na marynarkę podnosiły się kolejno od 40 do 42 i 45,0000,000, a za to wszystko mieli tylko 7 fregat i kilka statków lekkich. Dziś, budżet amerykański wynosi 23, nasz zaś do 60,000,000 fr.; amerykanie mają już za to 57 okrętów linijowych na morzu, 5 na warsztatach i 16 fregat. Porównywając jednak część materijalną naszej marynarki z takąż amerykanów, okazuje się, iż koszta ostatnich nieskończenie są większe.—Mówiono też wiele o zastąpieniu zwyczajnych okrętów przez parowe. Lecz żegluga za pomocą pary długo jeszcze będzie tylko pomocniczą. Największy statek parowy, zaopatrzyć się może w węgle najwięcej na dni 11, a s takim zapasem, niewielką odbyłby kampaniją.—Anglicy na doświadczenie wysłali nawet byli jeden statek parowy do Indyi, wyprawiwszy jednocześnie do tegoż miejsca okręt zwyczajny od 800 tonn, i oba stanęli u celu w jednym czasie, z różnicą, iż listy i inne rzeczy małej wagi, przewiezione na okręcie zwyczajnym, kosztowały o $\frac{1}{100}$ mniej aniżeli na parowym, i że nadto dla ostatniego, trzeba było pozakładać zapasy węgla w Maderze, San-Fernando, na przylądku dobrej Nadziei i Jle-de-France.

— Cholera okazała się wreszcie i w Paryżu. 28 b. m. po raz pierwszy umarł z niej jeden człowiek na ulicy Mazarin, nazajutrz zaś 4*ch* w szpitalu Hôtel-Dieu, i z rozbioru ich ciał w przytomności pierwszych lekarzy przeświadczono się, iż choroba s której umarli nosi wszystkie cechy cholery azyjatyckiej.

— 24 b. m. w lesie Vincennes, odbył się pojedynek pomiędzy jen. Jagueminot a P. Belmontel, jednym z wydawców *Tribune*, s powodu umieszczonego w tej gazecie artykułu przeciw marszałkowi Lobau, za którego ujęli się podwładni mu oficerowie gwardyi narodowej. Po dwóch z obustron wystrzałach, przy których żaden s pojedynkujących nie został raniony, sekundanci uznali sprawę za skończoną.

— Gazeta *Globe* rozdawana bespłatnie od czasu w którym została organem sekty St. Simonistów, i która s tego powodu wzbraniała się odpłacenia sztempla winna już teraz rządowi 44,000 fr., i otrzymała roskaz spłacenia tej summy we 24 godzinach.

— *Messager des Chambres* zapewnia, iż od dnia zajęcia Ankony wydano natychmiast roskaz zdjęcia chorągwi trójkolorowej z budów papieskich. Nigdy, mówi taż gazeta, chorągiew wojska przyjacielskiego nie była wywieszaną w kraju zajętym lecz nie zdobytym. Cudzoziemcy nawet, nie wywieszali jej na naszej ziemi, chociaż liczyli na niej do milijona wojska.—Rząd nasz nieupoważnił nikogo do tego kroku, i jenerał który go w Ankonie popełnił surową otrzymał zań naganę, równie jako i za kilka innych czynności, które przechodziły granice prostego wojskowego zajęcia; do ostatnich należy i owo zabranie dwu klasztorów franciszkańskich, które po wypędzeniu z nich zakonników obrócono na reduty.

Rzym 21 Marca. S powodu nowych wypadków w Ankonie, sekretarz stanu Kardynał Bernetti przesłał posłowi francuskiemu nową protestaciją z d. 15 b. m. domagając się szczegółowego objaśnienia o zamiarach rządu francuskiego. W nocie tej Kardynał czyni wzmiankę o przybyciu do Ankony nowej gabarry francuskiej s 486 ludźmi wojska, i kilką działami, o coraz większém szerzeniu się pomiędzy mieszkańcami ducha rewolucyjnego, i o zawartym przez jen. Cubières s przedsiębiercą Benedetto Constantini kontrakcie o dostawę żywności w którym wyraźnie powiedziano: «iż kontrakt takowy zawiera się dla opatrzenia wojsk francuskich które na przyszłość będą mogły zajmować okolice Ankony do 6 godzin drogi od miasta, tudzież korpusów i oddziałów które będą mogły być wysłanemi z Ankony na kwaterę do Sinigaglia, Jesi, Osimo, Loretto, Recanati i wsi pobliskich.»

Bolonija 21 Marca. Liczba wojsk austryjackich nadciągających z Lombardyi zdaje się daleko znaczniejszą, aniżeli zrazu twierdzono. Mówią, iż drugi korpus zostający pod wodzą feldmarszałka Geppert, rozstawiony zostanie po drodze do Ankony, tak ażeby za pierwszym roskazem mógł się znowu skupić. Całe wojsko austryjackie znajdujące się dziś we Włoszech pod roskazami jenerała jazdy Radeckiego i opatrzone we wszelki rynsztunek, wynosi do 85,000 ludzi. *(J. S. P.)*

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Petersburg 31 Marca.

Ukaz N. PANA *dany Rządz. Senatowi* 11 *Marca.* Doszły do wiadomości naszej prośby mieszkających w Królestwie Polskiem niektórych fabrykantów sukna, majstrów i sukienników o pozwolenie im przeniesienia się do Cesarstwa. S tego powodu Roskazujemy przechod takowy dopuścić na następujących zasadach.

1) Fabrykanci sukna, poddani lub cudzoziemcy, przenoszący się do wewnętrznych s Królestwa Polskiego lub do pogranicznych gubernij Rossyjskich, mogą zakładać sukienne fabryki po miastach i powiatach nie zapisując się do gildyi w ciągu lat 10, i przez cały ten czas będą wolni od opłaty wszelkich podatków i powinności.

2) Zagraniczni majstrowie i robotnicy, którzy się na tych fabrykach znajdują lub znajdować będą, oprócz Żydów, opatrzeni w stosowne bilety, nie będą zmuszani do cechów i równie pozostają wolni od opłaty podatków i rekrutskiej powinności.

3) Jeżeli kto s cudzoziemców już w Rossyi przebywających, założy sukienną fabrykę, i do niej przeniesie sukienników, majstrów i robotników s Królestwa Polskiego korzystać także będzie s praw dwóma powyższemi punktami zastrzeżonych.

4) Chcący założyć fabrykę, na mocy tego ukazu, może upatrywać w miastach wolne pod jej zakład miejsca, które mają być oddawane bespłatnie, lub na warunkach umiarkowanych, na wieczność jeśli się to okaże dogodném; również mają być w tym celu oddawane, gdzie możność pozwoli wolne grunta w skarbowych starostwach, za zgodą doczesnych posiadaczów i za potwierdzeniem Izb Skarbowych i Cywilnych gubernatorów pilnując tylko, żeby to oddanie nie przyczyniało szkody ekonomii starostwa.

5) Majstrowie do różnych oddzielnych części fabryk, jako: farbierze, postrzygacze, mechanicy i t. d. korzystając s praw i ulg, na mocy 2 punktu, mogą, jeśli zechcą, przechodzić do fabryk prywatnych lub osiadać w miastach, nie zapisując się do cechu i przyłączać się do miast, bez zgody gmin miejskich.

6) Ci s pomiędzy nich, którzy zechcą zapisać się do cechu, w ciągu 3 lat, nie płacą powinności s tym wpisem połączonych.

7) Sukiennikom zagranicznym, czyli tkaczom grubego sukna, mogą być wydzielane, jeśli będą w miastach lub starostwach, koleją w 4 punkcie wskazaną, miejsca bespłatne, lub na umiarkowanych warunkach na wieczność, jeśli to się dogodnem okaże, kładąc w ogół na każdą familiją, na zabudowanie domu i zaprowadzenie ogrodu od ¼ do 1 diesiatiny. W starostwach wydział ten można uskuteczniać lub całemi wsiami, lub przy miasteczkach i wioskach, lub poszczególnie między innemi tych dóbr mieszkańcami.

8) Takim sposobem sukiennicy przenoszący się na obywatelskie lub skarbowe grunta, w powiatach i miastach, uwalniają się na zawsze od rekrutskiej powinności.

9) Wszyscy przenoszący się fabrykanci, majstrowie, a równie i sukiennicy, czyli tkacze grubego sukna, za okazaniem przez nich miejscowych świadectw o ich powołaniu, otrzymują od cywilnych gubernatorów bilety wolnego pobytu w Rossyi — Bilety takowe będą im służyły zamiast pasportów, a przeto mają je zajawiać w Policii tego miejsca, gdzie będą przebywali. — S temi biletami mogą osiadać w miastach i powiatach na gruntach obywatelskich i skarbowych w starostwach.

10) Chcący na powyższych zasadach przechodzić, winni udawać się s prośbą do cywilnych gubernatorów tych gubernij, które na mieszkanie wybiorą. Gubernatorowie za porozumieniem się z Izbami skarbowemi, jeśli nie upatrzą przeszkody, dozwalają przechodu i dają proszącym potrzebne bilety, uwiadamiając o tém Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

— Dźwina w Rydze puściła d. 22 Marca o 9 zrana. —Port Odeski 12 Mar. zupełnie się otworzył, i po 14 Mar. przybyło już 15 okrętów s Konstantynopola.

— Tegoroczny połów śledzi na południowo-zachodnich brzegach Norwegii był nadzwyczajnie obfity. Otrzymano do 500,000 beczek, co sprawiło iż ceny spadły do 2 rubli sr. za beczkę. *(G. H.)*

KURS WEXLOWY i PIENIĘŻNY.

Petersburg 1 Kwietnia.

Na Londyn	na	3 m.	pens.	$10\frac{7}{16}$.
— Amsterdam . . .	—	65 d.	— —	—
— — — . . .	—	3 m.	— —	—
— Hamburg	—	65	d. sz. bko.	$9\frac{17}{32}$.
— — —	—	3 m.	— —	$9\frac{9}{16}$.
— Paryż	—	70 d.	cent	—
— — —	—	3 m.	— —	$109\frac{3}{4}$.
Dukat nowy.				— — — —
Rubel złoty				3 r. 81 k.
— — srebrny.				3 — $66\frac{1}{2}$ —

Warszawa 23 Marca.

	Przedają.		Kupują.	
Na Amsterd. 250 zł. hol. 2 mies.	875			
— Berlin . 100 tal. — —	599		597.	
— Hamburg 30 mark. — —	923			
— Londyn . 1 f. ster. — —	$42\frac{1}{10}$		42.	
— Paryż . . 300 frank. — —	498			
— Wiedeń . 150 zł. reń. — —	650		627.	
Rossyjskie imperiały	34 zł.	12 gr.	24 zł.	6 gr.
Hollenderskie dukaty nowe. . .	19	21	11	11
Rossyjskie assygnaty	180		179	
Polskie listy zastawne	87		87	

Paryż 31 Marca. $5\frac{0}{0}$ 97 fr. 50 cent. $3\frac{0}{0}$ 71 fr. 10 cent.

Londyn 26 Marca. $3\frac{0}{0}$ Konsol. $83\frac{3}{8}$;—Ross. $97\frac{1}{4}$.

Hamburg 3 Kwietnia. Austryj. $5\frac{0}{0}$ metall. $86\frac{1}{2}$. Polskie 109. *(G. H.—P. R. G.)*

Rozmaitości.

Xiążki nowowyszłe. we Francii:

L'Architecte. (Architekt.) Dziennik poświęcony Architekturze. Cena roczna 25 r.

Traité theorique et pratique de l'art de batir. Teoretyczny i praktyczny traktat o budownictwie przez P. Rondelet.

Monumens funéraires. (Pomniki nagrobne w Paryżu i innych znaczniejszych miastach Francii.)

Manuel des fleurs artificieles en pains à cacheter. (Sposób układania sztucznych kwiatów z opłatków.)

Arabesques populaires. (Arabeski gminne.)

Grammaire française. (Grammatyka francuska, poświęcona damom).

Charles II. et l'amant espagnol. (Karol IIgi i hiszpański kochanek.) *pr.* Regnier Destoubert. 4 tomy. 10 fr.

Les Chevaliers d'industrie. (Wydrwigrosze). Obraz obyczaiów *pr.* Eug. Sainville. 4 tomy 12 fr.

Contes du bibliophile Jacob à ses petits-enfans. (Powieści Bibliofila Jakuba dla jego wnuków.) 2 tomy 10 fr.

Gilbert chronique de l'hotel Dieu 1780. (Gilbert, kronika francuskiego szpitalu (hotel-Dieu) od r. 1780 *pr.* St. Maurice. 2 tomy. 15 fr.

Essai de psychologie physiologique. (Badania we względzie fizyologicznej psychologii.) *pr.* M. C. Chardel. 5 fr.

Le père de famille. (Ojciec familii.) Pismo miesięczne towarzystwa narodowej instrukcii, zawierającego pedagogiczne artykuły. 12 fr. na rok.

Biographie allegorique et fantastique des illustrations contemporaines. (Allegoryczna i fantastyczna biografija sławnych spółczesnych ludzi.) *pr.* A. Sylvestre. 1szy poszyt. w ćwiartce. 48 poszytów 50 fr.

Roman de Mahomet et Livre de la loi au Sarrazin. (Mahometa Romans, w wierszach 13go wieku, *pr.* Alex. Dupont, i xięga prawa dla Saracenów, w prozie 14 wieku, *pr.* Raym. Lulle.) Po raz pierwszy ogłoszone z uwagami *pr.* Reynaud i Fr. Michel. s przerysami 12 fr.

La Chine. (Chiny. Obyczaje i t. d. Chińczyków) *pr.* de Malepierre. 24ty poszyt s 6 rycinami 12 fr.

Rose et Blanche, ou la comédienne et la religieuse. (Róża i Bianka czyli aktorka i mniszka.) 5 tomów 15 fr.

Essai historique et politique sur la Pologne. (Historyczne i polityczne badania o Polsce, od jej początku do 1788 r.) Po francusku napisane *pr.* Piotra Maleszewskiego, wydane przez jego wdowę 7½ fr.

La vieille fronde. (Dawna wojna Fronde 1648.) Sceny historyczne *pr.* H. Martin. 7½ fr.

Les femmes et les fleurs. (Kobiety i kwiaty.) *pr.* K. Malo. z 12 rysun. 12 fr.

Le livre Joujou. (Xiążka cacko.) *pr.* Brès. 18° 7 fr.

Lettre à M. le duc le Luynes sur les graveurs des monnaies grecques. (List do xięcia Luynes o rytownikach greckich monet.) *pr.* Raoul Rochette. 4, s 4ma rycin. 10 fr.

Lettres et documens officiels relatifs aux derniers événements de la Grèce. (Listy i akta urzędowe tyczące się ostatnich wypadków Grecii.) Wydane *pr.* kilku członków byłego Greckiego komitetu w Paryżu 4 fr.

Memoires de l'Academie des sciences arts et belles lettres de Dijon. (Pamiętniki Dijońskiej Akademi nauk i sztuk.) Poszyt 1szy. 1½ fr.

L'Océanie en estampes. (Historyczne i geograficzne opisanie wszystkich wysp wielkiego oceanu i stałego lądu Nowej Hollandyi.) *pr.* J. i E. Verreaux s 60 rycin.

Voyages pittoresques et romantiques dans l'ancienne France. (Podróże malarskie i romantyczne po dawnej Francyi.) *pr.* Karola Nodier, J. Taylor i Alf. Cailleux; poszyt. XLI — XLV. w ark. z 22 rycin. 62½ fr.

We Włoszech.

Saggio di una distribuzione metodica degli animali vertebrati, di Carlo Luciano Bonaparte, principe di Musignano. (O metodycznym podziale zwierząt pacierzowych, przez Karola Luciana Bonaparte xięcia Musignano.) Rzym. 1831.

W tém dziele liczba znanych dotąd gatunków zwierząt ssących, płazów i ryb tak jest wskazana.

	Zwierz. ssąc.	Ptaków	Płazów	Ryb
Podług Gmelina w 1790 r.)	400	2600	345	826
Podług Humboldta (w 1821)	500	4000	700	2500
Podług Bonaparte (w 1831)	1135	4099	1500	7000

Opere di Antonio Canova incise ed illustrate. (Dzieła Canova wyryte i objaśnione.) Wychodzi w poszytach, których ma być 40. Poszyt po 5 lir. w Mediolanie.

Viaggi in Jtalia. (Podróże po Włoszech, czyli jeograficzne, historyczne, malarskie i statystyczne opisanie Włoch.) *pr.* Franciszka Gandini. w Cremonie. Wychodzi we 20 poszytach. Za arkusz druku 25 cent. za rycinę 50 cent.

Jntroduzione allo studio della filozofija. (Wstęp do filozofii.) *pr.* Barona Pasquale Galuppi. w Neapolu.

Critica sistematio-universale, o Guida alla rinuovazione della filosofia. (Systematyczna, powszechna krytyka, czyli przewodnik do odnowienia filozofii.) *pr.* Jana Maggi. w Mediolanie.

Della cagione dei venti irregolari. (O przyczynie niestatecznych wiatrów.) *pr.* J. Bravi. w Bergamo.

(*Mag. f. d. Litt. d. Ausl.*)

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 4-го Апрѣля, 1832. Цензоръ О. Сенковскій.
W DRUKARNI WOJENNÉJ.